

مقاله پژوهشی: الگوی تعامل پلیس با دستگاه‌های مسئول در مقابله با گروه-

های تروریستی

باقر حسین آبادی، حسین ذوالفقاری، بهرام بیات و یاسر اسماعیل زاده^۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۴/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۸/۰۲

چکیده

برای مقابله با تروریسم، تعامل بین نهادهای مسئول یک اصل مهم بوده و ناهماهنگی در این حوزه و جزیره‌ای عمل کردن، خسارت‌های جبران‌ناپذیری در پی دارد. بر همین اساس پژوهش حاضر، باهدف ارائه الگوی تعاملی پلیس با دستگاه‌های مسئول، در پی پاسخ به چستی ابعاد و مولفه‌های تعامل فرماندهی انتظامی در مقابله با گروه‌های تروریستی با سایر دستگاه‌ها می‌باشد.

روش پژوهش از نظر نوع داده آمیخته با رویکرد اکتشافی و در بخش کیفی از روش تحلیل محتوا و بخش کمی از روش پیمایشی (پرسشنامه) استفاده شده است. جامعه آماری بخش کیفی شامل خبرگان مرتبط با موضوع به روش نمونه‌گیری هدفمند و بر اساس اصل اشباع نظری با استفاده از مصاحبه نیمه ساختاریافته انجام شده است.

یافته‌ها نشان می‌دهد الگوی تعاملی مذکور شامل چهار بُعد ساختاری، محتوایی، محیطی و ارکان جهت‌ساز؛ سیزده مؤلفه است. همچنین بُعد محیطی در اولویت اول و ابعاد ارکان جهت‌ساز، محتوایی و ساختاری به ترتیب در اولویت‌های بعدی قرار دارند.

بر اساس نتایج پژوهش؛ الگوی استخراج شده، بدیع و مناسب برای تعامل و ارتباطات بین سازمانی پلیس با دستگاه‌های مسئول در جمهوری اسلامی ایران است و با توجه به بهره‌گیری از دیدگاه‌های نخبگان برای بهبود وضعیت تعاملات پلیس با سازمان‌های مسئول، این الگو می‌تواند در فرآیند مقابله با تروریسم به-کارگیری شود.

کلیدواژه‌ها: الگو، تعامل، پلیس، مقابله، گروه‌های تروریستی.

۱- عضو هیأت علمی و استادیار داخلی دانشگاه علوم نظامی امین، تهران، ایران. (نویسنده مسئول) رایانامه:

bagherhoseinpour@gmail.com

۲- عضو هیأت علمی و دانشیار مدیریت دانشگاه علوم نظامی امین، تهران، ایران. رایانامه:

zolfagharieh@yahoo.com

۳- استاد دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ایران. رایانامه: bahram.bayat@gmail.com

۴- استادیار دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. رایانامه: Esmailzadehyaser@yahoo.com

مقدمه و بیان مسئله

در عصر حاضر کارکردها و فعالیت‌های سازمان‌ها به گونه‌ای با یکدیگر پیوند خورده، که تفکیک آن‌ها از یکدیگر غیرممکن می‌باشد. ارتباطات بین سازمان‌ها، مزیت‌های فراوانی از جمله کسب منابع اطلاعاتی، حفظ و ارتقاء مزیت‌های رقابتی پایدار، افزایش نوآوری و خلاقیت و ... داشته و به‌عنوان یکی از با ارزش‌ترین منابع سازمان تلقی می‌شود.

امروزه بسیاری از کشورهای دنیا برای پیشگیری، کنترل و برخورد با جرایم، خاصه مقابله با پدیده تروریسم، علاوه بر آنکه بین همه نهادها و سازمان‌های داخلی تعامل و یکپارچگی وجود دارد، بلکه این هماهنگی و تعامل از مرزهای جغرافیای فراتر رفته و در این راستا ارتباطات و تعاملات لازم در سطح بین‌المللی (بین تعدادی از کشورها) برقرار شده است.

از جمله اقدامات و فعالیت‌های محل امنیت گروه‌های تروریستی می‌توان به چندین عملیات انتحاری در شهرهای مختلف - حمله به حرم شاهچراغ شیراز، حمله به مجلس شورای اسلامی و حرم مطهر امام خمینی (ره) - مراسم رژه ۳۱ شهریور اهواز - چندین عملیات تروریستی در شهرستان‌های سنندج، اهواز، میرجاوه، اماکن مذهبی و فرهنگی و ... اشاره نمود که منجر به شهادت تعداد زیادی از مردم و کارکنان فراجا شده است.

ناهماهنگی در موضوع امنیت و جزیره‌ای عمل کردن سازمان‌های اطلاعاتی به‌ویژه در حوزه مقابله با گروه‌های تروریستی، خسارت‌های جبران‌ناپذیری برای نظام دارد. فرماندهی معظم کل قوا (مدظله العالی) در بیانات خویش، جامعه اطلاعاتی را به تعامل و یکپارچگی فراخوانده است. معظم‌له در این رابطه به تاریخ ۱۳۸۸/۰۹/۰۸ می‌فرماید: «دستگاه‌های ما از جمله دستگاه‌های اطلاعاتی اگر مثل جزیره عمل کنند، جدا جدا عمل کنند، خودشان را از خیرات زیادی محروم کرده اند. باید مثل ظروف مرتبط عمل کنند» (سایت مقام معظم رهبری (مدظله العالی)).

به استناد ماده ۳ قانون تشکیل نیروی انتظامی، هدف از تشکیل این نیرو، استقرار نظم و

امنیت و تامین آسایش عمومی و فردی و نگهداری و پاسداری از دستاوردهای انقلاب اسلامی بوده و برابر ماده ۴ قانون مذکور، یکی از مأموریت‌ها و وظایف فراجا عبارت است از؛ مقابله و مبارزه قاطع و مستمر با هرگونه خرابکاری، تروریسم، شورش و عوامل و حرکت‌های مخل امنیت کشور، با همکاری وزارت اطلاعات، همچنین اقدام لازم در زمینه کسب اخبار و اطلاعات در محدوده وظایف محوله و همکاری با سایر سازمان‌ها و یگان‌های اطلاعاتی کشور در حدود وظایف آن‌ها می‌باشد. شایان ذکر است به استناد تبصره ۲ ماده ۴ قانون مزبور، پیگیری اطلاعاتی مواردی از جرایم اجتماعی که با امنیت ملی مرتبط بوده یا قسمتی از یک توطئه یا فعالیت‌های پنهانی با هدف براندازی را تشکیل دهد، با هدایت متمرکز وزارت اطلاعات نیز از وظایف فرماندهی انتظامی ذکر شده است. همچنین برابر مصوبه اخیر شورای عالی امنیت ملی، محافظت و تأمین امنیت تمامی اماکن (به جز اماکنی که تأمین امنیت آن برعهده سپاه می‌باشد) در جریان اقدام‌های تروریستی در سطح کشور بر عهده فرماندهی انتظامی کشور می‌باشد. بنابراین، پلیس به‌عنوان متولی اصلی برقراری نظم و امنیت در سطح جامعه و بازوی حاکمیت در دفاع از حقوق مردم و برخورد با اشرار و تروریست‌ها، وظیفه دارد تا ضمن شناسایی و رصد فعالیت‌های این گروه‌ها، از بروز هرگونه اقدام مخل امنیت جامعه جلوگیری و برخورد قاطع لازم را با این گروه‌ها به عمل آورد.

بر همین اساس این تحقیق درپی انجام مطالعات میدانی و علمی برای تدوین یک الگوی تعاملی مناسب بین سازمان‌های مختلف دست‌اندرکار مقابله با گروه‌های تروریستی در کشور بوده تا از مجموع ظرفیت‌های پلیس و جامعه اطلاعاتی در ساختار امنیت کشور حداکثر بهره را کسب کرد. نگاه محقق به مسئله‌ای بودن مبارزه با گروه‌های تروریستی، رویکردی تعاملی است.

شایان ذکر است برابر تجربیات محقق در چندین سال خدمت در یگان‌های اجرایی و اطلاعاتی و همچنین نتایج مصاحبه مقدماتی محقق با نخبگان جامعه اطلاعاتی، پلیس و مسئولین امنیت در کشور نشان می‌دهد باوجود اهمیت و حساسیت مقوله شناسایی، رصد،

پایش و مبارزه با گروه‌های تروریستی فعال در داخل کشور، تعارض و چالش‌های متعددی در روابط فی‌مابین مجموعه فراجا با نهادهای امنیتی وجود داشته و حیطه اختیارات و وظایف پلیس در رصد، مبارزه و کشف جرایم گروه‌های تروریستی در تعامل با سایر نهادها ابهام دارد.

دستیابی به موفقیت مناسب و قابل قبول در مقابله با گروه‌های تروریستی یک اقدام بین‌سازمانی است و لذا هماهنگی و ارتباط موثر، علمی و عملی بین تمامی سازمان‌های دست‌اندرکار برقراری امنیت در کشور بهترین راهکار می‌باشد. به این معنا که پژوهش حاضر مدعی است در میان تمامی عوامل گوناگون اثرگذار در مبارزه با گروه‌های تروریستی، ارتباطات اگر مهم‌ترین عامل نباشد، لااقل یکی از مهم‌ترین عوامل تعیین‌کننده است. به عبارتی، این پژوهش قصد دارد به این سؤال پاسخ دهد که ابعاد و مولفه‌های تعامل و ارتباطات بین سازمانی فرماندهی انتظامی در مقابله با گروه‌های تروریستی با سایر دستگاه‌های مقابله‌کننده چیست؟

۱. مبانی نظری

عبدی نژاد، در «تعامل پلیس با دستگاه قضایی در فرآیند جرم‌یابی و ارائه الگوی مناسب» که از نوع کیفی-کمی بوده و به روش اکتشافی انجام شده، به این نتایج دست یافت که الگوی تعامل پلیس و دستگاه قضایی در فرآیند جرم‌یابی ایران دارای ۶ بعد و ۱۲ مولفه؛ شامل بررسی صحنه جرم (مدیریت کردن صحنه جرم، جمع‌آوری دلایل و مدارک)، تشخیص هویت (شناسایی هویت قربانیان و مجرمان)، مصاحبه و بازجویی (شهود، مظنونین)، تفتیش و بازرسی (اماکن عمومی و خصوصی، مخبرات و مراسلات)، تکمیل پرونده (بازسازی صحنه جرم، مستندسازی تحقیقات مقدماتی)، رعایت حقوق شهروندی (بزه‌دیده، متهم) می‌باشد (عبدی نژاد، ۱۳۹۹: ۵۲). اسدی‌فرد، در رساله دکتری خود به موضوع الگوی مناسب تعاملات اجتماعی پلیس در مدیریت انتظامی پیشگیری از جرم پرداخته و چنین نتیجه‌گیری نموده که، پلیس با برخورداری از جذابیت‌های ظاهری و باطنی ضمن نفوذ در لایه‌های جامعه نسبت به رضایت‌مندی و اعتمادسازی اقدام نماید. همچنین

پلیس باید در ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های تعاملات مقتدرانه (سخت‌افزاری، نرم‌افزاری و هوشمندانه)، مبادله‌ای (تبادل اطلاعات، ارائه خدمات پیشگیری کیفی، اجتماعی، وضعی و مدیریت مشارکتی)، تبادل گفتمانی (کلامی و غیرکلامی) و تعامل عاطفی (جذابیت، نفوذ و اعتمادسازی) گام‌های اساسی را در جهت پیشگیری از جرم بر دارد (اسدی‌فرد، ۱۳۹۷: ۶۲). در پژوهش ملکی و حسینی با عنوان «ارائه الگوی ارتباطات بین سازمانی پلیس راهور در ایمنی ترافیک» سازمان‌های تاثیرگذار در ایمنی ترافیک شناسایی و علاوه بر تبیین الگوی ارتباط بین سازمانی اعضای شورای هماهنگی ترافیک، میزان و نحوه تاثیرگذاری ۲۰ نهاد تاثیرگذار در ایمنی ترافیک مشخص و با استفاده از روش دلفی به تعیین امتیاز و الگوی کمی نقش هر نهاد پرداخته است (ملکی و حسینی، ۱۳۹۷: ۱۵۱).

اصغری، زابلی‌زاده و مومنی، در پژوهشی با عنوان «الگوی تعامل راهبردی فراجا و رسانه ملی» از مدل تحلیل سه شاخگی به‌عنوان چارچوب نظری استفاده شده و پس از استخراج و رتبه‌بندی هر یک از مؤلفه‌های ساختاری، محیطی و رفتاری، به استخراج و تبیین مؤلفه‌های راهبردی از میان این مؤلفه‌ها پرداخته شده است. محققین به این نتیجه رسیده‌اند که از بین ۱۴ مؤلفه ساختاری، ۱۲ مؤلفه محیطی و ۷ مؤلفه رفتاری شناسایی شده، پس از رتبه‌بندی مؤلفه‌ها، «تدوین تفاهم‌نامه همکاری رسانه‌ای» بین رسانه ملی و فراجا، «ترسیم نقشه راهبردی مشترک رسانه‌ای برای تعالی سازمانی» و «اختصاص ردیف بودجه تولید محتوای رسانه‌ای در ساختار و بودجه‌بندی سازمانی» به‌عنوان مهم‌ترین و اساسی‌ترین مؤلفه‌ها در تدوین راهبرد تعامل فراجا و رسانه ملی استخراج شدند (اصغری و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۲۲). باخرزی و همکاران، در تحقیقی با‌عنوان آسیب شناسی تعاملات سازمان‌های مدیریت شهری در برنامه‌های توسعه کلانشهر مشهد با جامعه آماری ۶۶ نفر از اعضای سازمان‌های مورد مطالعه، با ماهیت تحلیلی توصیفی و از نوع پیمایشی به این نتایج رسیدند که مهم‌ترین ابعاد تاثیرگذار بر تعاملات، نخست بعد قانونی، سپس بعد مدیریتی، سازمانی، سیاستگذاری و فرهنگی می‌باشد (باخرزی و همکاران، ۱۳۹۷:

۱۶۹). لورن^۱ (۲۰۱۷) در پژوهشی با عنوان پیچیدگی‌های تعامل سازمان‌ها به یکی از مواردی که اشاره می‌کند موضوع روابط بین سازمان‌های کشف جرم است که در سطح بالایی از پیچیدگی برخوردار بوده و به دلیل اینکه این حوزه مرتبط با امور کیفری و در بسیاری از موارد مجازات‌هایی همانند مجازات مرگ می‌باشد راهکارهایی برای تعامل در روابط بین این سازمان‌های مهم ارائه می‌کند. لورن معتقد است در جرایم سازمان‌یافته و فراملی در صورتی که تعامل سریع و دقیقی بین پلیس و دستگاه قضایی برقرار نشود مجرمین به راحتی از کشوری به کشور دیگر جابجا می‌شوند و از خلاءهای قانونی و ناهماهنگی‌ها به نحو کاملی سوء استفاده می‌نمایند (لورن، ۲۰۱۷: ۳۱).

بررسی و تحلیل تحقیقات انجام گرفته در حوزه تعاملات و ارتباطات پلیس با سایر سازمان‌ها و نهادها نشان می‌دهد که این پژوهش‌ها بر لزوم استفاده از ظرفیت سازمان‌های خارج از دایره عملکردی پلیس (اعم از دولتی و غیردولتی؛ از رسانه‌ها گرفته تا نهادهای آموزشی) به منظور تعمیق و تثبیت امنیت در سطح جامعه تأکید کرده‌اند، اما به تشریح مناسب نحوه گسترش ارتباطات و تعاملات برون‌سازمانی پلیس یا سایر سازمان‌ها با پلیس و وظایف هر یک از سازمان‌ها و راهبردهای مشخص اشاره نکرده‌اند. در مجموع، وجه تمایز و نقطه قوت این تحقیق در مقایسه با پژوهش‌های پیشین، بهره‌گیری و استفاده از دیدگاه‌های نخبگان و جامعه خبرگانی برای شناخت راه‌کارهای تعمیق، گسترش و بهبود وضعیت تعاملات برون‌سازمانی پلیس با سایر سازمان‌ها و ارائه الگویی جامع، منسجم در راستای مقابله با گروه‌های تروریستی است.

تعامل

ارتباط و تعامل‌پذیری^۲، ویژگی است که به «قابلیت کار کردن سامانه‌ها و سازمان‌های گوناگون با یکدیگر» دلالت می‌کند. اگر قصد این‌گونه تعریف از تعامل‌پذیری باشد، می‌بایست ابتدا دو سازمان یا دو سامانه‌ای که در دو سازمان مختلف مستقر هستند، را در

1Lorne Sossin

2Interoperability

نظر گرفت که نیاز به برقراری ارتباط با یکدیگر دارند این دو سازمان به طور عمده ارتباط خود را از طریق ارتباطات تلفنی کارشناسان، تبادل اسناد یا در صحنه، برقرار می کنند. اگر در شرایط نیاز به برقراری ارتباط، مدیران سازمان به خصوص مدیران اجرایی، بتوانند ارتباطات را تبدیل به تعامل نمایند، در اصل توانسته اند کیفیت برقراری ارتباط را بالا برده و هزینه های به مراتب کمتری را برای این مهم، صرف کنند. ایجاد تعامل بین سازمانی، سازمان ها را قدرتمندتر و چابک تر خواهد کرد. تعامل یک عمل و ارتباط دوجانبه از سوی افراد، گروه ها و یا دولت و مردم با یکدیگر است. تعامل در حوزه اطلاعاتی و امنیتی دارای ظرافت ها و از دیدگاه مدیریت راهبردی نیازمند بررسی دقیق به منظور موازنه قدرت و حفظ مولفه های حاکمیت می باشد (محمود بابویی و همکاران، ۱۴۰۱: ۱۳).

امروزه کارکردها و فعالیت های سازمان ها به شدت با یکدیگر پیوند خورده، به گونه ای که تفکیک آن ها از یکدیگر غیرممکن می نماید. تعامل و ارتباطات بین سازمان ها، مزیت های فراوانی از جمله کسب منابع اطلاعاتی، انسانی، مدیریتی و مالی جدید، تسهیل در کسب، حفظ و ارتقاء مزیت های رقابتی پایدار، کسب سهم بیشتر بازار، کاهش هزینه ارائه خدمات و تولید کالاها، افزایش نوآوری و خلاقیت را در پی خواهد داشت (داز و هامل، ۱۹۹۸: ۱۵۳). به باور برخی دانشمندان، تعاملات بین سازمانی به عنوان یکی از باارزش ترین منابع سازمانی تلقی می شود که همه سازمان ها باید در حفظ و ارتقاء آن بکوشند؛ زیرا بخش اعظمی از موفقیت ها و شکست های سازمان ها، وام دار وجود تعامل بین سازمانی کارآمد است (آذر و همکاران، ۱۳۸۶: ۳۹ و باخرزی و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۶۰). از این منظر تعامل بین سازمانی به عنوان یکی از باارزش ترین منابع سازمان تلقی شده که هر سازمانی باید در کسب و حفظ آن بکوشد به گونه ای که حتی می توان گفت که بخش قابل توجهی از عوامل موفقیت یا شکست سازمان ها مربوط به کیفیت روابطی می باشد که با سایر سازمان ها برقرار کرده اند. به همین واسطه مدیریت مناسب این وجه از

سازمان‌ها از اهمیت و جایگاه برجسته‌ای برخوردار است و با توجه به روندهای جهانی درخصوص یکپارچه‌سازی، روز به روز بر میزان اهمیت آن افزوده می‌شود (زارعی و زارعی، ۱۳۸۶: ۴۶).

گسترش فعالیت‌ها از طریق انواع روابط بین سازمانی تنها مربوط به سازمان‌های بزرگ نیست. گیدنز به رشد و رونق همکاری، نه تنها در درون مرزهای ملی کشورها بلکه به همکاری‌های بین‌المللی نیز اشاره می‌کند. دستاوردهای ارزشمند و چشم‌گیر موجب می‌شود ارتباط و همکاری بین سازمانی به‌عنوان یک راهبرد مدنظر قرار گیرد. راهبردی که مدیران را به‌سوی فراتر رفتن از مدیریت منابع درون سازمان و توجه به مدیریت منابع محیطی در خدمت منافع و اهداف سازمان سوق می‌دهد. در چنین شرایطی است که سازمان‌ها باید حد و مرزها را از بین ببرند و با توافق‌نامه‌های همکاری، شبکه‌های بین سازمانی تشکیل دهند تا از رهاورد آن به اهداف جهانی دست یابند. اندرو^۱ چنین سازمان‌هایی را منابع‌یاب می‌نامد. سازمان‌های منابع‌یاب همواره در جستجوی فرصت‌ها، از جمله فرصت‌های بیرونی و محیطی هستند (اندرو و دیگران، ۲۰۱۱: ۳۵۹).

باوجود ضرورت و امتیازات متناسب به ارتباط بین سازمانی، بسیاری از سازمان‌ها به دلیل مدیریت دشوار آن، وارد این عرصه نمی‌شوند. برقراری ارتباط بین سازمانی دستیابی به امتیازات را تضمین نمی‌کند؛ یعنی همیشه قرین به موفقیت نیست، زیرا ایجاد و تقویت ارتباط بین سازمانی مستلزم تعیین راهبرد است که به نقل از راهبردپرداز معروف کلاوزویتس ساده است، اما این ساده بودن به معنی آسان بودن نیست (ویتزل،^۲ ۲۰۰۹: ۱۰۰).

در حوزه جامعه‌شناسی، آرای پارسونز با بهره‌گیری از نظریه سیستمی بیش از نظریه‌های دیگر بر رابطه اجزای نظام اجتماعی تأکید دارد. از نظر او، نظام اجتماعی اساساً یک شبکه روابط متقابل^۳ است. نظریه سیستمی، نظریه‌ای است که وابستگی مبادله منابع با محیط

1Andrew

2Witzel

3Interactive Relationship

خارج از مفروضات اصلی آن و در حوزه جامعه‌شناسی مؤید اهمیت ارتباط بین سازمانی است. در منابع مربوط به مدیریت، نظریه‌هایی که سعی می‌کنند انگیزه یا دلیل تشکیل ارتباط بین سازمانی را توضیح دهند، از طریق شش پارادایم شامل، کاهش هزینه مبادله، وابستگی منابع^۲، انتخاب راهبردی^۳، نظریه ذی‌نفعان^۴، نظریه یادگیری^۵ و نظریه نهادی^۶ توضیح داده می‌شود (آذر و همکاران، ۱۳۸۴: ۲۹).

مطالعه «تعامل بین سازمانی» از این بابت که سازمان‌ها هرگز به تنهایی عمل نمی‌کنند و همیشه در ارتباط متقابل با یکدیگرند و از آنجا که ارتباطات بین سازمانی نخستین وظیفه مدیریت برنامه‌ریزی قلمداد شده و امروزه ارتباطات بین سازمانی جزو مهم‌ترین ابزار مدیریت به‌ویژه در محیط‌های پیچیده و آشفته است از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌باشد (هال، ۱۳۹۴: ۲۷۹؛ زبردست، ۲۰۰۶: ۸۶). ارتباطات به باور بارنارد، قلب سازمان، در نزد کتز و کان، روح و اساس سازمان، و به اعتقاد کامب، قانون و مرکز سازمان‌ها، تداوم بخش آن، و بالاخره به زعم موهان، داروی همه دردهای سازمان‌ها نیز هست (هال، ۱۳۹۴: ۲۷۸ و ۲۸۱).

لیور^۷ نقش اقتضای مهم مؤثر بر شکل‌گیری تعامل و روابط بین سازمانی را بیان می‌کند. اولین عامل الزام است او اشاره می‌کند یک سازمان به‌منظور برآورد الزامات قانونی با تنظیم‌کننده خود، روابط یا تبادلانی را با دیگر سازمان‌ها برقرار می‌کند. دومین عامل عدم تقارن است و آن وقتی است که تعامل و روابط بین سازمانی برای اعمال قدرت یا کنترل روی سازمان دیگر یا منابع آن برقرار می‌شود. سومین عامل یعنی عمل دوجانبه وقتی است که سازمان‌ها برای تعقیب اهداف و علایق مشترک با هم ارتباط برقرار می‌کنند. چهارمین

1 Transaction Costs Economics

2 Resource Dependence

3 Strategic Option

4 Stakeholder Theory

5 Learning Theory

6 Institutional Theory

7 Oliver

عامل مؤثر، کارایی است این عامل وقتی است که ارتباط به خاطر بهبود کارکرد داخلی سازمان شکل می‌گیرد.

دو عامل دیگر بیشتر مربوط به محیط اطلاعاتی است، عامل اول یعنی ثبات آن دسته ارتباط بین سازمانی است که برای رویارویی یا عدم اطمینان شکل می‌گیرد. عامل دیگر، سازمان‌ها برای افزایش مشروعیت یعنی نشان دادن حمایت خود از هنجارها، قوانین و باورهای رایج یا انتظارات نهادهای خارجی با سازمان‌های دیگر ارتباط برقرار می‌کنند (حبیب زاده ملکی، ۱۳۹۰: ۲۰۰).

تعاملات بین سازمانی

تعاملات و ارتباطات بین سازمانی به این امر توجه دارد که چه سازمانی با سازمان دیگر، در چه مواردی (محتوای پیام)، از چه طریق، به چه میزان و در چه سطحی (فردی، گروهی، سازمان) با یکدیگر ارتباط دارند (لیتل جان، ۱۳۸۴: ۷۶). به عبارتی به تمامی مشارکت‌ها و ارتباطاتی اطلاق می‌شود که توسط فرماندهی انتظامی ج.ا.ایران و دستگاه‌های مسئول (جامعه اطلاعاتی) برای انجام مأموریت مشترک مقابله با گروه‌های تروریستی صورت پذیرفته و منافع آن متوجه همه سازمان‌ها در انجام صحیح مأموریت و همچنین تامین امنیت جامعه و شهروندان می‌شود. در این تحقیق منظور از تعامل سازمانی، تعامل فراجا با جامعه اطلاعاتی در ساختار امنیت کشور ج.ا.ایران برای مبارزه با گروه‌های تروریستی است.

منظور از تعاملات بین سازمانی در این مقاله عبارت است از: مجموعه‌ای از ارتباطات و اتصالات رسمی میان فرماندهی انتظامی با سایر سازمان‌های مقابله کننده با پدیده تروریست که هر یک از این سازمان‌ها با بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و قابلیت‌های یکدیگر (خاصه توانمندی‌های پلیس) و به عهده‌گیری نقش یا نقش‌هایی، توانایی هم‌دیگر را در مبارزه با تروریسم تسهیل می‌کنند.

تعاملات بین سازمانی به دو گونه رسمی و غیررسمی دسته‌بندی می‌شود. درحالی‌که ارتباط غیررسمی، نانوشته است و در تمام سطوح سازمان وجود دارد؛ ارتباطات بین

سازمانی رسمی در چارچوب اختیارات، تکالیف، سلسله مراتب سازماندهی و ساختار اداری بوده، مبتنی بر اساسنامه، آئین‌نامه‌ها، و قوانین و مقررات سازمان‌هاست (یوسفی، ۱۳۷۶: ۶۴). یکی از شیوه‌های برقراری چنین ارتباطاتی، به‌طور سنتی مکاتبات و نامه‌های اداری و به‌طور مدرن و مجازی، از کانال فاکس، ایمیل، اینترنت یا اینترنت و غیره است. تعاملات بین سازمانی فرآیندی (عمودی، افقی، مورب، بالا و پایین، رسمی یا غیررسمی) است که طی آن، سازمانی برای اخذ اطلاعات، انتقال پیام به دیگر سازمان‌ها و نیز هماهنگی و یکپارچه‌سازی و ایجاد زمینه مشترک برای فعالیت و در نهایت افزایش بهره‌وری به‌کار می‌گیرد (رابینز، ۱۳۹۹: ۷۹).

بارینگر و هریسون (متمایزات روابط بین سازمانی را به‌شرح زیر برشمرده‌اند:

- ۱) دسترسی به امکانات: سرمایه، کارکنان متخصص، دانش، امکانات تولید جدید؛
- ۲) یادگیری: ایجاد امکان یادگیری از شرکا و به‌خصوص در یک کشور حاشیه‌ای؛
- ۳) مشارکت در هزینه و خطر: توزیع هزینه‌ها و خطر بین دو سازمان یا بیشتر در یک فعالیت؛
- ۴) توسعه تولید و خدمات: رابطه سازمانی برای بهره‌گیری از مهارت‌ها برای توسعه خدمات و کالاهای جدید؛
- ۵) اقتصاد مقیاس: جستجوی شریک برای افزایش تولید در کنار کاهش هزینه‌های بالای تولید؛
- ۶) دسترسی به بازار خارجی: مشارکت با سازمان محلی، زمانی که تنها راه دسترسی به بازار خارجی است؛
- ۷) سرعت بازاریابی: مهارت‌های مکمل به‌گونه‌ای که یک سازمان در تولید و دیگری دسترسی به بازار تخصص دارد (صداقت زادگان، ۱۳۹۴: ۱۱۲).

آذر و همکاران، همکاری بین سازمانی را از سه بُعد پویایی، وابستگی متقابل و ساختار تحلیل و بررسی کرده‌اند (آذر و دیگران، ۱۳۸۶، ۳۵). ادلبوس و کلین نیز اشکال ارتباط و همکاری بین سازمانی را به انواع مالی - مادی و غیرمادی (دانش و اطلاعات) تقسیم می‌کنند. از نظر هزینه نیز، همکاری ممکن است یک بار متحمل هزینه شود و ممکن است دارای هزینه جاری باشد (صداقت زادگان، ۱۳۹۴، ۱۱۴).

ترور و تروریسم

واژه ترور به معنی ترس و وحشت است. در زبان فرانسه ترور را ترس و یا نگرانی شدید که اغلب از تهدید مبهم و غیرقابل پیش‌بینی ناشی می‌شود، تعریف کرده‌اند. در زبان عربی، معادل ترور را با واژه‌های «ارهاب»، «ترهیب» و «استرهاب» بیان می‌کنند که هر سه به معنای ترسانیدن و هراساندن است. شکی نیست که پدیده تروریسم به دلیل پیامدهای خطرناکی که بر امنیت کشورها و جامعه‌ها و ثبات آنها می‌گذارد مورد توجه جهانیان است. پدیده تروریسم یک پدیده جنایتکارانه و سازمان‌یافته به‌شمار می‌رود که منظور از آن ایجاد آشوب، برهم زدن نظم و ثبات جامعه، تأثیرگذاری بر اوضاع سیاسی آن و ضربه زدن به اقتصاد ملی از طریق به‌کارگیری خشونت و کشتن افراد بی‌گناه است (وحید و امیری، ۱۳۹۸: ۲۰).

از نظر سازمان ملل متحد، تروریسم به هرگونه عملی اطلاق می‌شود که قصد آن قتل یا جرح غیرنظامیان و یا افراد غیررزمنده باشد، به شرطی که هدف چنین اقدامی به لحاظ ماهیتی و یا شرایط حاکم بر آن، ارعاب مردم و یا وادار کردن یک دولت و یا یک سازمان بین‌المللی به انجام یک عمل و یا اجتناب از آن عمل باشد (جان‌نثار و سایرین، ۱۳۹۴: ۱۰۱).

تعریف نسبتاً جامع از تروریسم عبارتست از: هرگونه رفتار خشونت‌آمیز و تهدیدکننده برنامه‌ریزی شده که از جانب فرد یا دسته‌ای از افراد یا دولت خاص علیه یک فرد، کشور یا جمعیت خاص که توانایی دفاع از خود ندارند، با هدف ایجاد ترس و وحشت در میان مردم ایجاد می‌شود که می‌تواند نظم و امنیت موجود را به هم زند و موجبات تهدید صلح

و امنیت بین‌المللی را فراهم آورده و به این طریق، هدفی قدرت‌طلبانه را دنبال کند (روحی، ۱۳۹۴: ۸).

تروریسم عبارت است از ارتکاب اعمالی خشونت‌آمیز به قصد ایجاد ترس و وحشت در بین افراد یا گروه‌های معین یا عموم مردم که غالباً با انگیزه‌های سیاسی و به‌طور سازمان‌یافته یا تشکیلاتی انجام می‌گیرد، در تعریف یاد شده چهار عنصر وجود دارد که به ترتیب عبارت‌اند از: (۱) اعمال خشونت‌آمیز؛ (۲) قصد ایجاد ترس و وحشت؛ (۳) انگیزه‌های سیاسی و (۴) سازمان‌یافتگی یا تشکیلاتی بودن (قیطاسی و اسدالهی، ۱۳۹۶: ۵).

منظور از گروه‌های تروریستی در تحقیق حاضر، گروه‌ها و دسته‌جاتی هستند که با انگیزه‌های مختلف از قبیل مذهبی - قومی با اهداف برهم زدن نظم و امنیت جامعه، دستیابی به خواسته‌ها و مطالبات خود - براندازی و سرنگونی حکومت و ... دست به سلاح برده و با انجام اقدامات مسلحانه و خطرناک مانند عملیات‌های انتحاری، تله‌گذاری، سرقت مسلحانه، قتل و غیره، مرتکب اعمال خرابکارانه می‌شوند. مانند گروهک‌های تروریستی مجاهدین خلق (منافقین)، تندر، جندالله، جیش العدل، پژاک و ...

دستگاه‌های مسئول

اصلی‌ترین سازمان‌های متولی مقابله با گروه‌های تروریستی در ایران، وزارت اطلاعات، پلیس و سازمان اطلاعات سپاه هستند. نگاهی به ترکیب اعضای جامعه اطلاعاتی کشور که از نهادهای مختلف (پلیس، سپاه پاسداران و وزارت اطلاعات) تشکیل گردیده، اهمیت هماهنگی و تعامل بین این نهادها برای مبارزه و برخورد با گروه‌های تروریستی را کاملاً مشخص می‌نماید. شایان ذکر است در این مقوله دستگاه‌های دیگری هم به نوعی دخیل هستند. به‌عبارتی برخی نهادها به‌طور مستقیم در امر مقابله با گروه‌های تروریستی دخالت دارند از جمله وزارت اطلاعات، سپاه پاسداران و انتظامی کشور و برخی از سازمان‌های نیز به‌طور غیرمستقیم در این مقوله نقش دارند مانند وزارت کشور، ستاد کل و یا ارتش.

وزارت اطلاعات یکی از نهادهای جرم‌یابی در ایران محسوب می‌گردد که به‌صورت تخصصی و در جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی کشور وارد عمل شده و اقدام به جرم-

یابی می‌نماید. لذا باتوجه به جایگاه وزارت اطلاعات در فرآیند جرم‌یابی جرایم امنیتی بدیهی است که در این‌گونه موارد پلیس وظیفه دارد اطلاعات مورد نیاز را در اختیار وزارتخانه مذکور قرار داده و دستورات ابلاغی از سلسله مراتب فرماندهی را اجرا نماید. همچنین سازمان اطلاعات فراجا درخصوص پیگیری جرایم امنیتی و تبادل اطلاعات با وزارتخانه مذکور در این جرایم همکاری و تعامل دارد.

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نهادی است که پس از پیروزی انقلاب اسلامی با هدف حفظ انقلاب اسلامی و پاسداری از ارزش‌های آن تاسیس شد. لذا یکی از سازمان‌های زیر مجموعه این نیرو به‌عنوان سازمان اطلاعات سپاه اغلب در جرایم امنیتی و جرایمی که به‌نوعی سازمان‌یافته یا در برگیرنده بخش اعظمی از جامعه باشد ورود پیدا می‌کند. این سازمان رصد اطلاعاتی تهدیدات بر علیه انقلاب را بر عهده داشته و در هر مسئله یا موضوعی که تهدیدی بر علیه جمهوری اسلامی ایران احساس کند دست به‌کار شده و اقدامات لازم برای خنثی کردن تهدیدات و تحت تعقیب قرار دادن متهمان را در دستور کار قرار می‌دهد. لذا پلیس خاصه سازمان اطلاعات فراجا در این فرآیند از نظر اطلاعاتی با این سازمان در تعامل می‌باشد. همچنین طبق مصوبات شورای عالی امنیت ملی، قرارگاه‌های عملیاتی سپاه در مناطق عملیاتی شرق و غرب کشور (قدس، حمزه و نجف) در راستای مبارزه با گروه‌های تروریستی تکالیفی دارند.

سازمان بسیج مستضعفین سپاه نیز یکی دیگر از سازمان‌های زیر مجموعه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است که مجموعه وظایف گسترده‌ای را در کشور به عهده دارد. به‌موجب قانون حمایت قضایی از بسیج، در جرایم مشهود با رعایت شرایطی، نیروهای بسیج به عنوان ضابط خاص تلقی شده و در نتیجه از اختیارات و تکالیف ضابطین دادگستری در این موارد برخوردار هستند. وظیفه پلیس نیز در این‌گونه موارد همکاری با بسیج و تحویل گرفتن متهم و ادله ارتکاب جرم از آنها و انعکاس موضوع به مرجع قضایی برای رسیدگی می‌باشد.

به استناد ماده ۳ قانون تأسیس وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی؛ اطلاعات انتظامی بر عهده نیروهای انتظامی متشکل از شهربانی، ژاندارمری، کمیته انقلاب می‌باشد. همچنین به استناد ماده ۴ این قانون، کلیه امور اجرایی امنیت داخلی بر عهده ضابطین قوه قضائیه بوده و وزارت اطلاعات قبل از عملیات، اطلاعات لازم را در اختیار ضابطین قرار خواهد داد. ضمن اینکه ضابطین می‌بایستی کلیه اسناد و مدارک اطلاعاتی را که در حین عملیات به دست می‌آورند بلافاصله به وزارت اطلاعات تحویل دهند.

ماده ۶ این قانون در رابطه با وظایف اطلاعات سپاه اشعار می‌دارد: واحد اطلاعات سپاه پاسداران وظایف: اطلاعات نظامی؛ گرفتن اطلاعات لازم از وزارت اطلاعات قبل از عملیات به‌عنوان ضابط قوه قضائیه؛ تحویل اخبار واصله امنیتی به وزارت اطلاعات؛ را بر عهده دارد. همچنین بر اساس ماده ۵۵ الحاقی، در راستای ارتقاء و صیانت از حاکمیت، منافع و امنیت ملی کشور و به منظور ایجاد بستر امن و حمایت از اجرای برنامه‌های توسعه و پیشرفت کشور، وزارت اطلاعات موظف است اقدامات زیر را انجام دهد:

- پیشگیری و مبارزه با فساد و اختلال و هرگونه تهدید علیه منافع و امنیت ملی ایران در سطوح منطقه‌ای و بین‌المللی، اختلال و تهدید امنیت زیستی و اقدامات بیوتروریستی، اختلال و ایجاد ناامنی در فضای تولید و تبادل اطلاعات، اختلال در امنیت دارایی‌های ارزشمند کشور، واگرایی، افراط‌گرایی و تهدید علیه هویت، انسجام و وحدت ملی و پایداری کشور، جرایم سازمان‌یافته ضد امنیتی و اقدامات تروریستی، در مقام ضابط دادگستری.

- ارتقاء همکاری‌ها و ارائه خدمات اطلاعاتی - امنیتی به دستگاه‌ها و نهادهای کشور.

۲. روش‌شناسی تحقیق

روش این تحقیق از نظر نوع و هدف، کاربردی^۱ و در بعضی جهات توسعه‌ای است. از جهت روش، آمیخته (کیفی و کمی) و از نوع «اکتشافی» است. در بخش کیفی از روش

تحلیل محتوای کیفی و با استفاده از تکنیک مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با خبرگان این حوزه با روش هدفمند، مقدمات طراحی الگو، یعنی مهم‌ترین ابعاد و مولفه‌های الگوی تعاملی مقابله با گروه‌های تروریستی به دست آمده و سپس با بررسی و تحلیل نتایج مصاحبه‌ها، ابعاد و مولفه‌های الگوی مورد نظر احصاء شده است. پس از انجام این مرحله و استخراج کامل ابعاد و مولفه‌های الگوی فوق، پرسشنامه‌ی مستخرج از دو منبع مصاحبه‌ها و ادبیات نظری، تدوین و در تعاقب، با روش توصیفی تحلیلی و تکنیک پیمایشی مورد آزمون قرار گرفته است.

جامعه آماری و حجم نمونه در بخش مطالعه کیفی: خبرگان مرتبط با موضوع در جامعه اطلاعاتی بوده که نظر به تخصصی بودن موضوع تحقیق و مدنظر قراردادن ویژگی‌ها و معیارهایی از قبیل داشتن حداقل ۲۰ سال سابقه خدمت در سازمان‌های امنیتی، خدمت در جایگاه سرتیپی به بالا و یا هم‌تراز آن در نهادهای کشوری و مدرک کارشناسی ارشد و بالاتر؛ انتخاب شده که تعداد مشارکت‌کنندگان در این بخش براساس اصل اشباع نظری ۱۶ نفر می‌باشد.

در بخش کمی؛ جامعه آماری شامل خبرگان مرتبط با موضوع در هر دو حوزه نظری و تجربی که براساس معیارها و ویژگی‌های مشخص و تعریف شده، در مشاغل مدیریتی پلیس و دستگاه‌های مسئول مرتبط با مقابله با گروه‌های تروریستی مشغول به کار بوده که در مجموع باتوجه به معیارهای معین شده جمعاً به تعداد ۱۶۰ نفر برآورد می‌گردد.

در ادامه داده‌های کیفی و نتایج حاصل از مصاحبه‌ها با استفاده از روش تحلیل محتوای مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند و از کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد. در واقع از داده‌های خام اولیه، مقوله‌های مقدماتی در ارتباط با موضوع پژوهش استخراج شدند. سپس در مرحله کدگذاری محوری، یکی از این مقوله‌ها، محور فرایند در حال بررسی و اکتشاف قرار گرفته و به‌عنوان بعد لحاظ و سپس مقوله‌های دیگر هم‌جنس به‌عنوان مؤلفه‌ها در زیرمجموعه آن قرار گرفته و در نتیجه ابعاد اصلی و مؤلفه‌های پژوهش براساس

فرآیند کدگذاری باز و محوری داده‌های مصاحبه‌ها به دست آمد. پس از پالایش، کدهای مفهومی ارائه و اولویت هریک از عوامل بر اساس فراوانی مفاهیم ذکر شده در مصاحبه‌ها مشخص گردید.

در بخش کمی برای ارزیابی ابعاد و مولفه‌ها از روش توصیفی استفاده شد. برای توصیف متغیرهای آماری از آزمون‌های تعیین میانگین، انحراف معیار، جداول توزیع فراوانی و نمودار و در روش تمام‌شمار از آزمون‌های میانگین یک جامعه با استفاده از نرم‌افزار «اس. پی. اس. اس»، تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی به منظور اعتبارسنجی ابعاد و مولفه‌ها و همچنین تحلیل مسیر معادلات ساختاری در جهت طراحی الگو از نرم‌افزار لیزرل بهره گرفته شده است.

۳. تجزیه و تحلیل یافته‌ها

یافته‌های استنباطی بخش کیفی

برای تحلیل داده‌های کیفی پژوهش از روش تحلیل محتوی استفاده شد. در این بخش مراحل تحلیل داده‌های کیفی گردآوری شده، از طریق کدگذاری انجام شد، ب توجه به این‌که در این پژوهش شناسایی ابعاد اصلی و مؤلفه‌ها، موردنظر بود، بنابراین ابعاد اصلی و مؤلفه‌ها بر اساس فرآیند کدگذاری باز حاصل از مصاحبه‌ها به شیوه‌ی استقرایی به دست آمد و اولویت هر یک از آن‌ها بر اساس فراوانی مفاهیم ذکر شده در مصاحبه‌ها مشخص شد.

پس از پیاده‌سازی و نوشتن مصاحبه‌ی مشارکت‌کنندگان، در عملیات کدگذاری باز که پژوهشگر را به سمت تبیین مفاهیم و مقوله‌ها سوق می‌دهد، رابطه کدها و ارتباط منطقی هر کد در داخل یک مفهوم، مشخص شد. بنابراین تمام داده‌های پژوهش براساس کدگذاری باز ساماندهی شد و محقق مسیر احصاء مفاهیم و مقوله‌های اصلی و فرعی (ابعاد و مؤلفه‌ها) را طی کرد. در نهایت، در پایان مرحله کدگذاری باز، یافته‌های حاصل از مصاحبه‌ها در ۳۸۷ ریز مقوله کدگذاری و در ادامه کدهای استخراجی، دسته‌بندی شدند.

در کدگذاری باز داده‌ها خرد و ریز می‌شوند و این امر به محقق اجازه می‌دهد تا مقولات را شناسایی کند. در کدگذاری مقوله‌های فرعی همان داده‌ها مجدداً با ایجاد روابط بین مقوله‌های جدید به یکدیگر مرتبط می‌شوند. بدین ترتیب مقوله‌های اصلی (ابعاد) و فرعی (مولفه‌ها) مطابق جدول شماره یک شکل گرفت.

جدول شماره یک. کدهای مقوله‌های اصلی و فرعی		
مقوله‌های اصلی	عنوان کد	مقوله‌های فرعی
ساختاری	FA1	فرآیند، زیرساخت، منابع، سازمان
محتوایی	FA2	فرهنگ، مدیریت، انگیزش
محیطی	FA3	اطلاعات، عملیات، تبادلات
ارکان جهت ساز	FA4	قانون، سیاست، راهبرد

بر اساس یافته‌های جدول فوق تعداد چهار مقوله‌ی اصلی (بُعد) و در مجموع تعداد ۱۷ مؤلفه شناسایی شده است.

نمونه‌هایی از نظرات افراد خبره در خصوص موضوع پژوهش

کد شماره ۰۱: اولین و اصلی‌ترین مانع ساختار متداخل نهادهای امنیتی است به عبارتی همپوشانی وظایف نهادهای امنیتی و موازی‌کاری ارادی نهادهای امنیتی علت تامه موانع است. دستگاه مسئول برای مقابله با تروریسم پلیس است بقیه نهادها پشتیبان پلیس هستند. وقتی متمرکز ایجاد شد موفق‌تر عمل می‌شود. تجربه نشان می‌دهد تمرکزگرایی موفق بوده است.

کد شماره ۰۲: پیرامون تعاملات نیاز به بازنگری اصلی وجود دارد. در داخل به سری مشکلاتی هست که برخی ساختاری و بخش مهم آن سلیقه‌ای است. فراجا در حوزه مبارزه با گروه‌های تروریستی پتانسیل‌های بسیار خوب و قوی دارد. حوزه مرزبانی در ارتباط با جریان‌ات تروریستی پتانسیل‌های خوبی دارند. در حوزه فرماندهی انتظامی استان‌ها هم می‌توانند کمک کنند. پلیس مبارزه با مواد مخدر، پلیس آگاهی و پلیس فتا فراجا هم خیلی نقش دارد زیرا بسیاری از گروه‌های تروریستی برای تامین منابع مالی خود از قاچاق مواد

مخدر استفاده می‌کنند. در حوزه بررسی صحنه جرم و تشخیص هویت و آزمایشگاه‌های جنایی و

کد شماره ۰۸: در رابطه با موانع و چالش‌های تعامل و ارتباطات بین سازمان‌های امنیتی و پلیس اگر فرمایشات مقام معظم رهبری^(مدظله‌العالی) در خصوص ظروف مرتبط و یکپارچه مدنظر قرار گیرد مفید واقع خواهد بود. در رابطه با الزامات و نیازمندی‌های تعامل، قانون و بازنگری در قوانین مهم است. ایجاد گفتمان تعامل درون و بین سازمانی و فراسازمانی. توسعه فرهنگ سازمانی در بعد تعامل. به اشتراک‌گذاری بانک‌های اطلاعاتی. قرار دادن عوامل انگیزشی. اصلاح رویکرد سیستم‌های نظارتی و همچنین نهادهای مدیریتی. یکپارچگی بانک‌های اطلاعاتی و

تجزیه و تحلیل داده‌ها - یافته‌های استنباطی بخش کمی

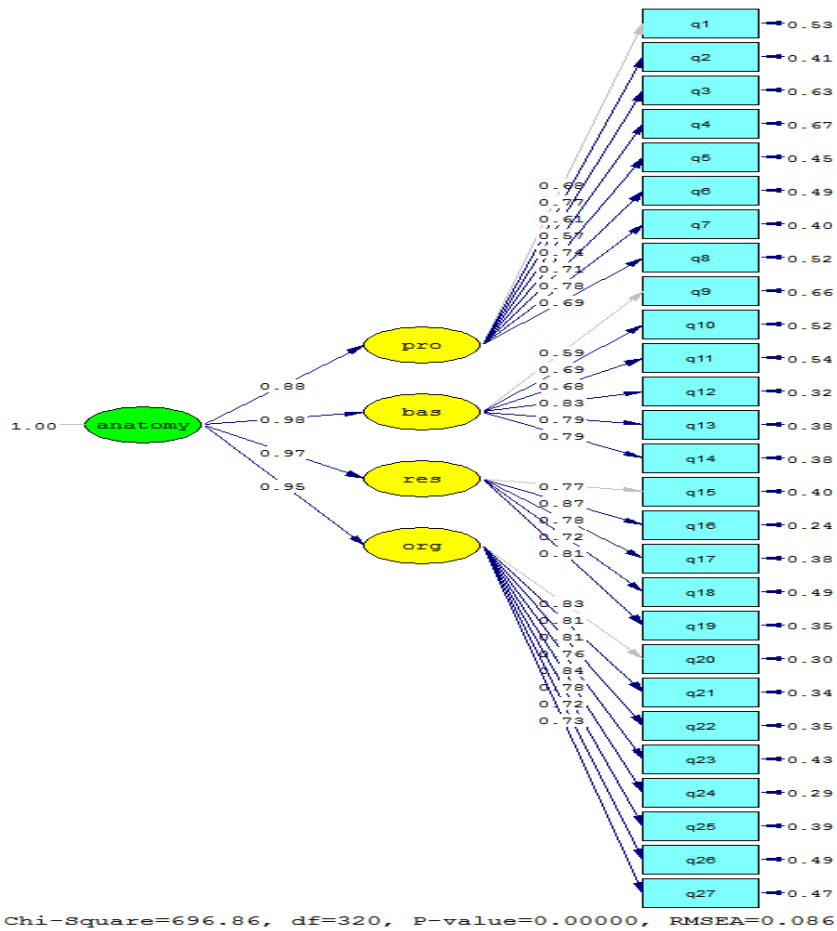
تحلیل عاملی تأییدی ابعاد پرسشنامه

در این بخش اعتبارسنجی مدل موردتوجه قرار گرفته و روابط بین متغیرهای آشکار (شاخص) و پنهان (مؤلفه‌ها و ابعاد) بررسی شد. بدین‌منظور، از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شده است. در ابتدا مدل اندازه‌گیری برای هر یک از ابعاد چهارگانه الگوی تعاملی پیاده‌سازی شده است.

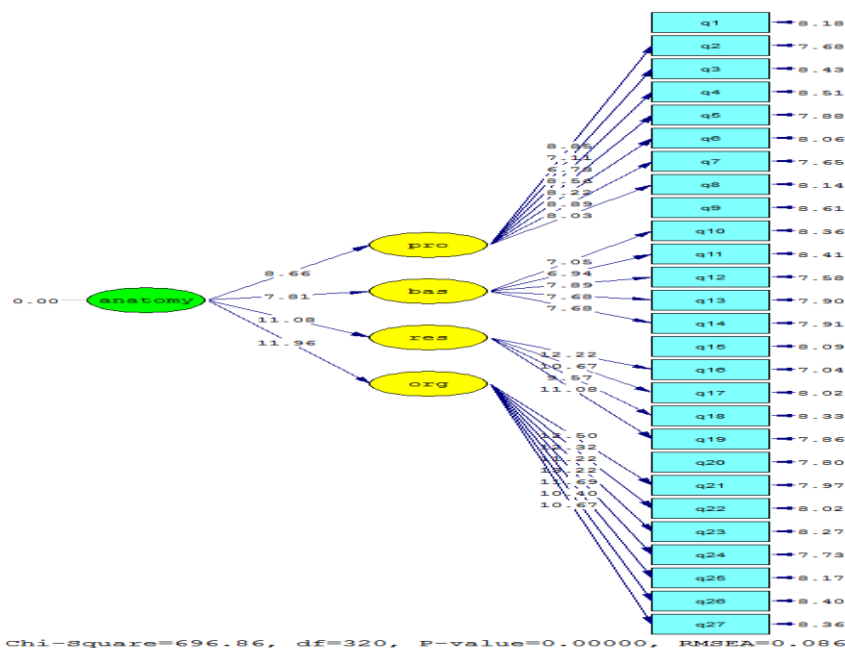
نرم‌افزار دو خروجی دارد که در یکی بارهای عاملی و در دیگری مقادیر معنی‌داری t ارائه شده است. بارهای عاملی در مدل‌های اندازه‌گیری، میزان همبستگی هر شاخص (متغیر آشکار) با مؤلفه متناظر خود (متغیر پنهان) نشان می‌دهد که مقداری بین ۱- تا ۱ دارد. هرچقدر مطلق بار عاملی به ۱ نزدیک‌تر گردد نشان‌دهنده همبستگی قوی‌تر آن با مؤلفه متناظرش دارد؛ اما بارهای عاملی زمانی معنی‌دارند که مقادیر t محاسبه‌شده با خطای ۰/۰۵ در بازه ۱،۹۶- تا ۱،۹۶+ باشند؛ بنابراین در مدل‌یابی معادلات ساختاری، بارهای عاملی و مقادیر t متناظر هر بار عاملی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

* مدل اندازه‌گیری بعد ساختار

نتایج پیاده‌سازی مدل‌یابی معادلات ساختاری بعد ساختار در قالب شکل‌های یک و دو ارائه شده است.

شکل شماره یک. مدل اندازه‌گیری بعد ساختار در حالت استاندارد

شکل شماره دو . مدل اندازه‌گیری بعد ساختار در حالت معنی‌داری

نتایج حاصل از خروجی‌های نرم‌افزار لیزرل نشان می‌دهد که نسبت مجذور کا به درجه آزادی کمتر از ۲/۵، شاخص RMSEA کمتر از ۰/۱ و سایر شاخص‌های برازش، کمتر از ۱ می‌باشند که مدل را مورد تأیید قرار می‌دهند؛ بنابراین مدل اندازه‌گیری بعد ساختار، از برازش خوبی برخوردار بوده و مورد تأیید است. جدول ۲، مقادیر شاخص‌های برازش مدل را نشان می‌دهد.

جدول شماره دو/۲. شاخص‌های برازندگی مدل

X^2/df	RMSEA	RMR	GFI	CFI	NNFI	IFI
۲/۱۷	۰/۰۸۶	۰/۰۴۷	۰/۹۵	۰/۹۷	۰/۹۷	۰/۹۷

جدول شماره سه/۳. بارهای عاملی و مقدار معنی‌داری مؤلفه‌ها

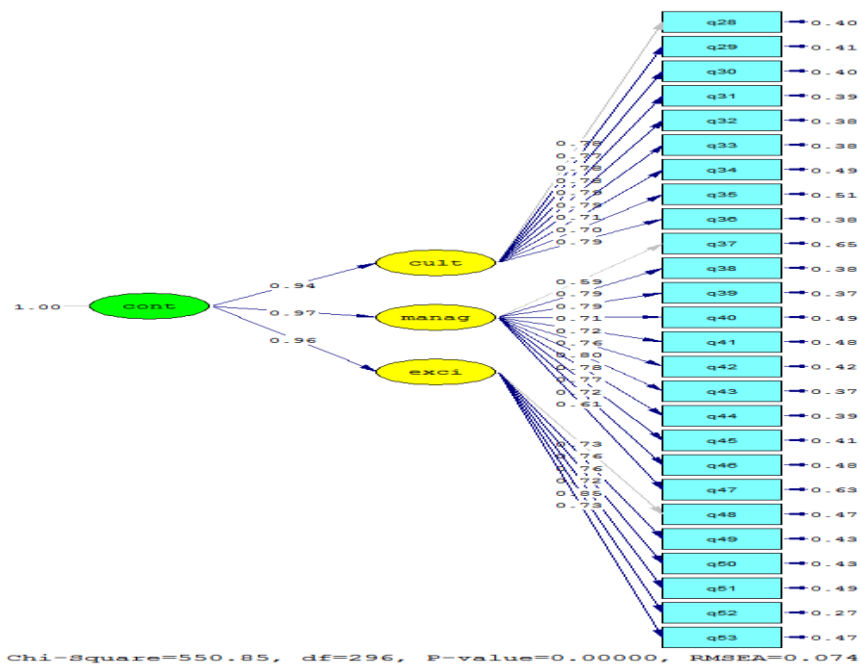
مؤلفه	بارهای عاملی	معنی‌داری	نتیجه
فرایند (Process)	۰,۸۸	۸,۶۶	تأیید
زیرساخت (Base)	۰,۹۸	۷,۸۱	تأیید
منابع (Resources)	۰,۹۷	۱۱,۰۸	تأیید
سازمان (Organization)	۰,۹۵	۱۱,۹۶	تأیید

در شکل ۱ همان‌گونه که مشاهده می‌شود تمامی بارهای عاملی شاخص‌ها و مؤلفه‌های بعد ساختار، مقادیری بیش از ۰/۵ دارند. همچنین مقادیر t محاسبه شده در شکل ۲ نشان می‌دهد که بارهای عاملی شکل ۱ معنی‌دار و قابلیت تعمیم به جامعه آماری را دارند زیرا با اطمینان ۹۵ درصد، همگی مقادیر خارج از بازه بحرانی $-۱,۹۶$ تا $۱,۹۶$ می‌باشند؛ بنابراین تمامی مؤلفه‌ها و شاخص‌های مدل ساختار مورد تأیید می‌باشند. جدول ۳ بارهای عاملی و مقدار معنی‌داری t مؤلفه‌ها را نشان می‌دهد.

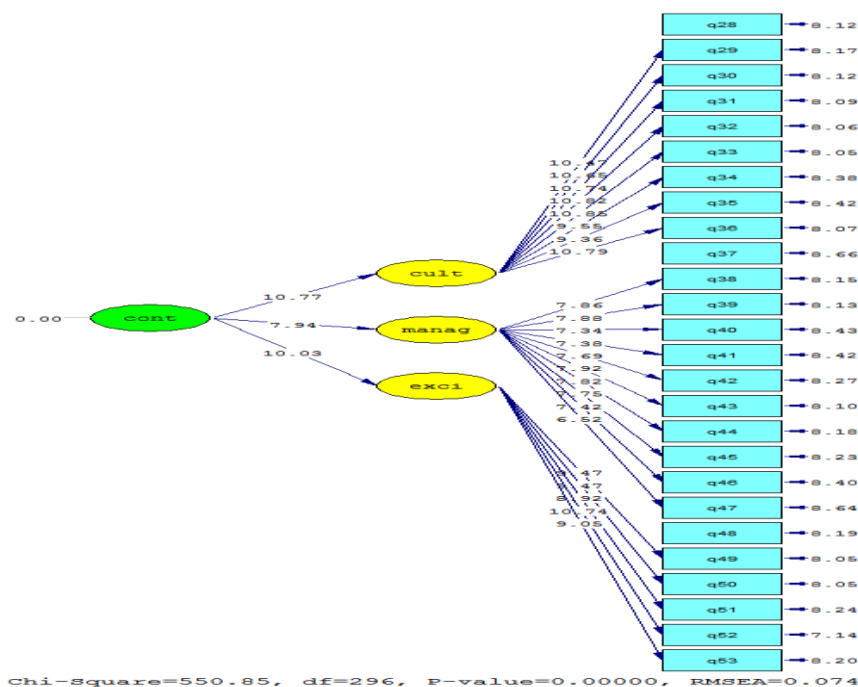
* مدل اندازه‌گیری بعد محتوا

نتایج پیاده‌سازی مدل‌یابی معادلات ساختاری بعد محتوا در قالب شکل‌های ۳ و ۴ ارائه

شده است.

شکل شماره سه. مدل اندازه‌گیری بعد محتوا در حالت استاندارد

شکل چهار. مدل اندازه‌گیری بعد محتوا در حالت معنی‌داری

نتایج حاصل از خروجی‌های نرم‌افزار لیزرل نشان می‌دهد که طبق جدول ۴ تمامی شاخص‌های برازش، در دامنه معتبر قرار دارند و مدل را مورد تأیید قرار می‌دهند؛ بنابراین مدل اندازه‌گیری بعد محتوا نیز از برازش خوبی برخوردار می‌باشند. جدول شماره چهار/۴. شاخص‌های برازندگی مدل

X^2/df	RMSEA	RMR	GFI	CFI	NNFI	IFI
۱/۸۵	۰/۰۷۴	۰/۴۹	۰/۹۶	۰/۹۸	۰/۹۸	۰/۹۸

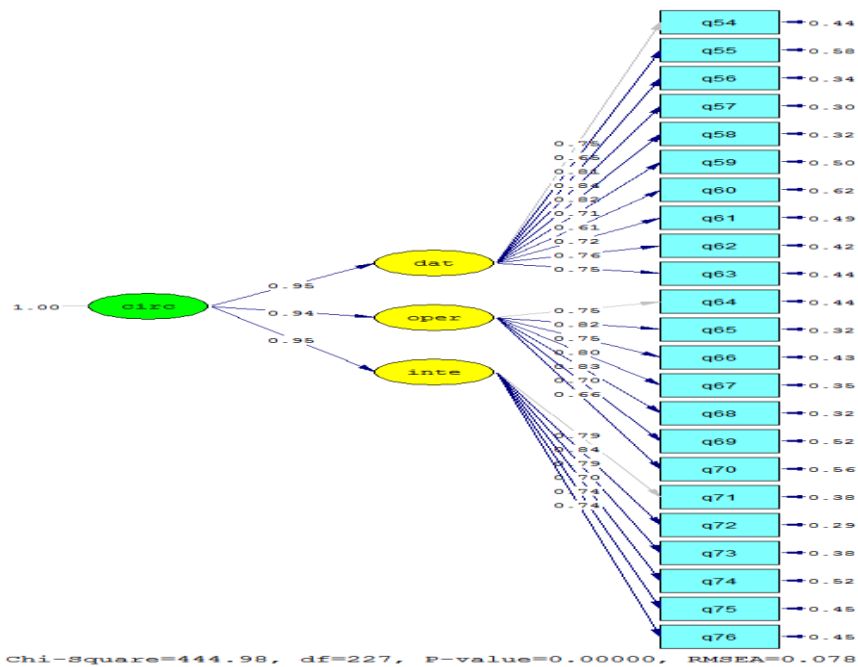
جدول شماره پنج/۵. بارهای عاملی و مقدار معنی‌دار مؤلفه‌ها

مؤلفه	بارهای عاملی	معنی‌داری	نتیجه
فرهنگ (Culture)	۰,۹۴	۱۰,۷۷	تأیید
مدیریت (Management)	۰,۹۷	۷,۹۴	تأیید
انگیزش (Exciting)	۰,۹۶	۱۰,۰۳	تأیید

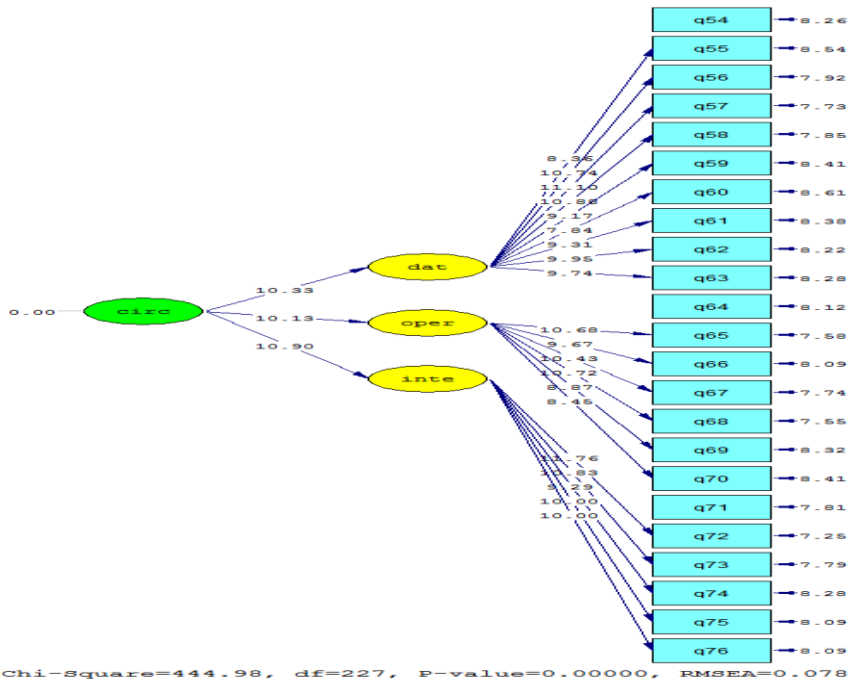
در شکل ۳ تمامی بارهای عاملی شاخص‌ها و مؤلفه‌های بعد اهداف، مقادیری بیش از ۰/۵ دارند. همچنین مقادیر t محاسبه‌شده در شکل ۴ نشان می‌دهد که بارهای عاملی شکل ۳ معنی دارند زیرا با اطمینان ۹۵ درصد، همگی مقادیر خارج از بازه بحرانی $-1,96$ تا $1,96$ می‌باشند؛ بنابراین تمامی مؤلفه‌ها و شاخص‌های مدل اهداف نیز مورد تأیید می‌باشند. جدول ۵ بارهای عاملی و مقدار معنی‌داری t مؤلفه‌ها را نشان می‌دهد.

* مدل اندازه‌گیری بعد محیطی

نتایج پیاده‌سازی مدل یابی معادلات ساختاری بعد محیطی در قالب شکل‌های ۵ و ۶ ارائه شده است.

شکل شماره پنج/۵. مدل اندازه‌گیری بعد محیطی در حالت استاندارد

شکل شماره شش ۷. مدل اندازه‌گیری بعد محیطی در حالت معنی‌داری

نتایج حاصل از خروجی‌های نرم‌افزار لیزرل نشان می‌دهد که طبق جدول ۶ تمامی شاخص‌های برازش، در دامنه معتبر قرار دارند و مدل را مورد تأیید قرار می‌دهند؛ بنابراین مدل اندازه‌گیری بعد محیطی نیز از برازش خوبی برخوردار می‌باشند.

جدول شماره ۷. شاخص‌های برازندگی مدل

X^2/df	RMSEA	RMR	GFI	CFI	NNFI	IFI
۱/۹۶	۰/۰۷۸	۰/۰۴۴	۰/۹۱	۰/۹۸	۰/۹۸	۰/۹۸

جدول شماره هفت ۷. بارهای عاملی و مقدار معنی‌داری مؤلفه‌ها

مؤلفه	بارهای عاملی	معنی‌داری	نتیجه
(Data) اطلاعات	۰,۹۵	۱۰,۳۳	تأیید
(Operations) عملیات	۰,۹۴	۱۰,۱۳	تأیید
(Interchange) تبادلات	۰,۹۵	۱۰,۹۰	تأیید

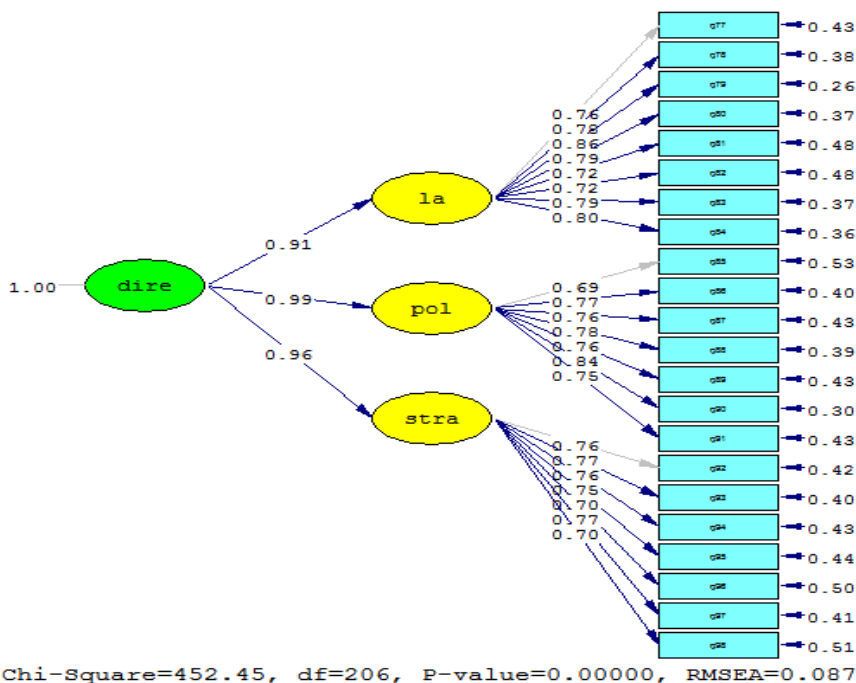
در شکل ۵ تمامی بارهای عاملی شاخص‌ها و مؤلفه‌های بعد منابع سازمانی، مقادیری بیش از ۰/۵ دارند. همچنین مقادیر t محاسبه‌شده در شکل ۶ نشان می‌دهد که بارهای

عاملی شکل ۵ معنی دارند زیرا با اطمینان ۹۵ درصد، همگی مقادیر خارج از بازه بحرانی ۱,۹۶- تا ۱,۹۶ می‌باشند. بنابراین تمامی مؤلفه‌ها و شاخص‌های مدل منابع انسانی نیز مورد تأیید می‌باشند. جدول ۷ بارهای عاملی و مقدار معنی‌داری t مؤلفه‌ها را نشان می‌دهد.

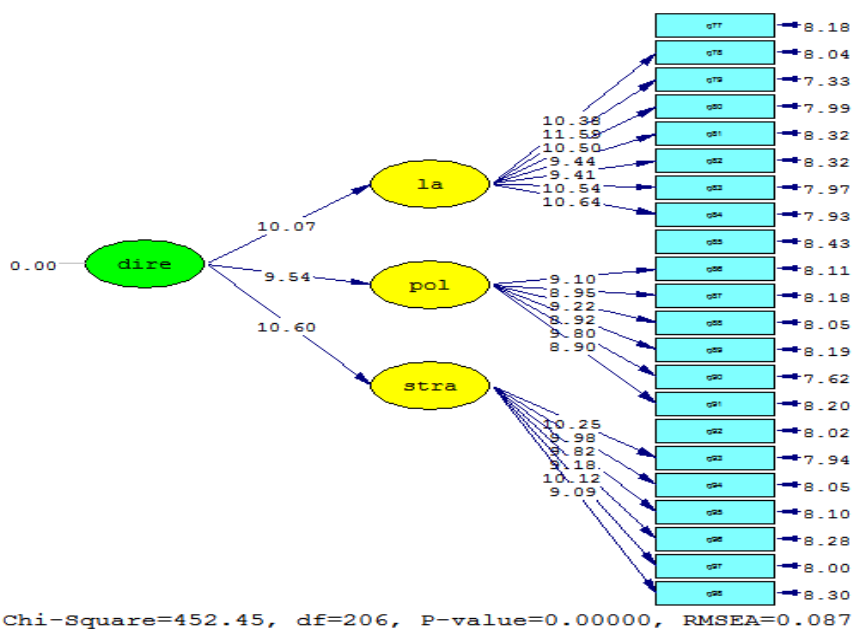
* مدل اندازه‌گیری بعد ارکان جهت ساز

نتایج پیاده‌سازی مدلیابی معادلات ساختاری بعد ارکان جهت‌ساز در قالب شکل‌های ۷

و ۸ ارائه شده است.

شکل شماره هفت. مدل اندازه‌گیری بعد ارکان جهت ساز در حالت استاندارد

شکل شماره هشت. مدل اندازه‌گیری بعد ارکان جهت ساز در حالت معنی‌داری

نتایج حاصل از خروجی‌های نرم‌افزار لیزرل نشان می‌دهد که طبق جدول ۸ تمامی شاخص‌های برازش، در دامنه معتبر قرار دارند و مدل را مورد تأیید قرار می‌دهند. بنابراین مدل اندازه‌گیری بعد هماهنگی و تعاملات نیز از برازش خوبی برخوردار می‌باشند.

جدول شماره هشت. شاخص‌های برازندگی مدل

X^2/df	RMSEA	RMR	GFI	CFI	NNFI	IFI
۲/۱۹	۰/۰۸۷	۰/۰۵۱	۰/۹۳	۰/۹۸	۰/۹۷	۰/۹۸

جدول شماره نه. بارهای عاملی و مقدار معنی‌داری مؤلفه‌ها

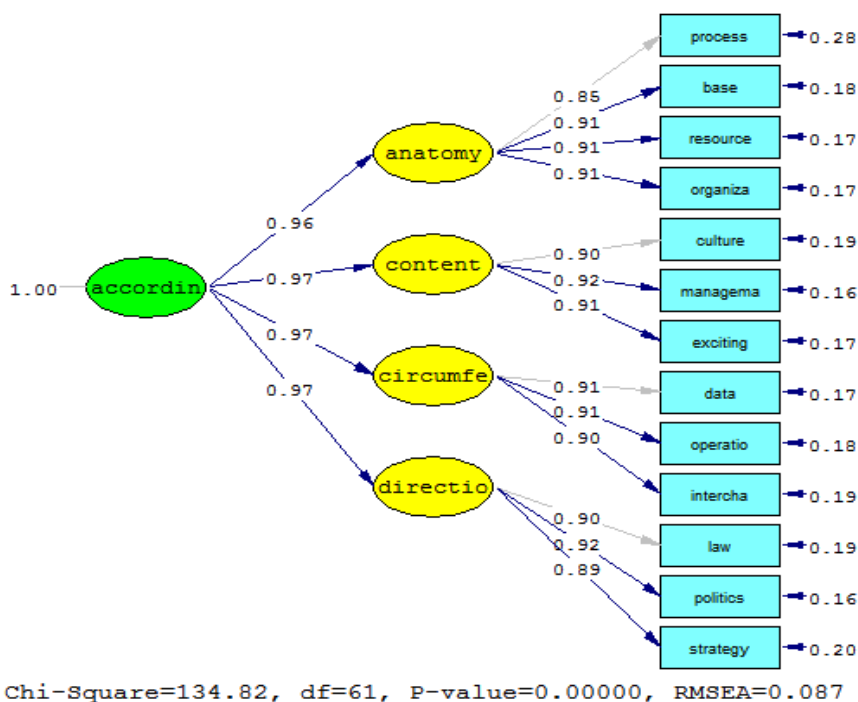
نتیجه	معنی‌داری	بارهای عاملی	مؤلفه
تأیید	۱۰,۰۷	۰,۹۱	قانون (Law)
تأیید	۹,۵۴	۰,۹۹	سیاست (Politics)
تأیید	۱۰,۶۰	۰,۹۶	راهبرد (Strategy)

در شکل ۷ تمامی بارهای عاملی شاخص‌ها و مؤلفه‌های بعد هماهنگی و تعاملات، مقادیری بیش از ۰/۵ دارند. همچنین مقادیر t محاسبه شده در شکل ۸ نشان می‌دهد که

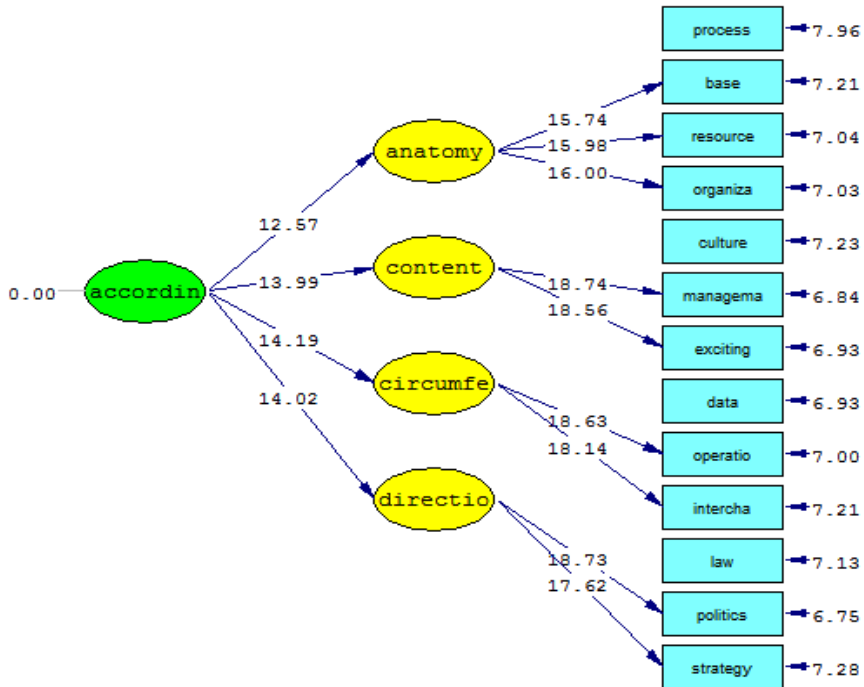
بارهای عاملی شکل ۷ معنی‌دارند زیرا با اطمینان ۹۵ درصد، همگی مقادیر خارج از بازه بحرانی ۱،۹۶- تا ۱،۹۶ می‌باشند؛ بنابراین تمامی شاخص‌ها و مؤلفه‌های مدل ارکان جهت-ساز نیز مورد تأیید می‌باشند. جدول ۹ بارهای عاملی و مقدار معنی‌داری t مؤلفه‌ها را نشان می‌دهد.

* مدل کلی

در این بخش پس از بررسی برازش مدل‌های اندازه‌گیری هر یک از ابعاد، اعتبار مدل کلی نیز توسط مدل‌یابی معادلات ساختاری بررسی شده است. شکل‌های ۹ و ۱۰ خروجی نرم‌افزار را نشان می‌دهد.

شکل شماره نه. مدل اندازه‌گیری ابعاد در حالت استاندارد

Chi-Square=134.82, df=61, P-value=0.00000, RMSEA=0.087

شکل شماره ده. مدل اندازه‌گیری ابعاد در حالت معنی‌داری

نتایج حاصل از خروجی‌های نرم‌افزار لیزرل نشان می‌دهد که طبق جدول ۱۰ تمامی شاخص‌های برازش، در دامنه معتبر قرار دارند و مدل کلی را مورد تأیید قرار می‌دهند. بنابراین مدل الگوی تعاملی پلیس از برازش خوبی برخوردار می‌باشند.

جدول شماره ده/۱۰. شاخص‌های برازندگی مدل

X^2/df	RMSEA	RMR	GFI	CFI	NNFI	IFI
۲/۱۹	۰/۰۸۷	۰/۰۱۳	۰/۹۴	۰/۹۹	۰/۹۹	۰/۹۹

به‌علاوه در شکل ۹ تمامی بارهای عاملی مؤلفه‌ها و ابعاد مدل تعاملی پلیس، مقادیری بیش از ۰/۵ دارند. همچنین مقادیر t محاسبه‌شده در شکل ۱۰ نشان می‌دهد که بارهای عاملی شکل ۹ معنی‌دارند زیرا با اطمینان ۹۵ درصد، همگی مقادیر خارج از بازه بحرانی ۱,۹۶- تا ۱,۹۶ می‌باشند. بنابراین تمامی مؤلفه‌ها و ابعاد شناسایی‌شده برای الگوی تعاملی

پلیس با دستگاه‌های مسئول در مقابله با گروه‌های تروریستی، مورد تأیید می‌باشند. جدول ۱۱ بارهای عاملی و مقدار معنی‌داری t مؤلفه‌ها را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۱۱. بارهای عاملی و مقدار معنی‌داری مؤلفه‌ها					
معنی‌داری	بارهای عاملی	مؤلفه	معنی‌داری	بارهای عاملی	بعد
۸,۶۶	۰,۸۸	فرایند (Process)	۱۲,۵۷	۰,۹۶	ساختاری Anatomy
۷,۸۱	۰,۹۸	زیرساخت (Base)			
۱۱,۰۸	۰,۹۷	منابع (Resources)			
۱۱,۹۶	۰,۹۵	سازمان (Organization)			
۱۰,۷۷	۰,۹۴	فرهنگ (Culture)	۱۳,۹۹	۰,۹۷	محتوایی Content
۷,۹۴	۰,۹۷	مدیریت (Management)			
۱۰,۰۳	۰,۹۶	انگیزش (Exciting)			
۱۰,۳۳	۰,۹۵	اطلاعات (Data)	۱۴,۱۹	۰,۹۷	محیطی Circumferential
۱۰,۱۳	۰,۹۴	عملیات (Operations)			
۱۰,۹۰	۰,۹۵	تبادلات (Interchange)			
۱۰,۰۷	۰,۹۱	قانون (Law)	۱۴,۰۲	۰,۹۷	ارکان جهت ساز Direction
۹,۵۴	۰,۹۹	سیاست (Politics)			
۱۰,۶۰	۰,۹۶	راهبرد (Strategy)			

بر اساس نتایج بالا، می‌توان نتیجه گرفت که بعد محیطی با بار عاملی $۰/۹۷$ بیشترین سهم و بعد ساختاری با بار عاملی $۰/۹۶$ کمترین سهم را در تبیین تعامل پلیس با دستگاه‌های مسئول دارند. همچنین در میان مؤلفه‌های بعد محیطی، تبادلات با بار عاملی $۰/۹۵$ بیشترین سهم را در بعد محیطی الگوی تعاملی پلیس دارد. همچنین برای سنجش پایایی، علاوه بر ضریب آلفای کرونباخ، از ضریب پایایی ترکیبی (CR) استفاده می‌شود که در صورت بزرگ‌تر بودن این ضریب از مقدار $۰/۷$ ، می‌توان گفت، پرسشنامه پایا است. برای تعیین روایی همگرا نیز از شاخص میانگین واریانس استخراج شده (AVE) استفاده می‌شود. با استفاده از این ضریب، سؤالات دارای بار عاملی کمتر از $۰,۵$ حذف می‌شود تا مقدار شاخص میانگین واریانس استخراج شده بالای $۰/۵$ برسد.

۴. نتیجه گیری

برابر بررسی‌های به عمل آمده و تجزیه و تحلیل نکته نظرات صاحب نظران و خبرگان مرتبط با موضوع، الگوی تعاملی پلیس با دستگاه‌های مسئول در مقابله با گروه‌های تروریستی در ایران، دارای چهار بُعد شامل: بُعد ساختاری، بُعد محتوایی، بُعد محیطی و بُعد ارکان جهت‌ساز است. همچنین براساس تحلیل آماری و تجزیه و تحلیل داده‌ها، مؤلفه های تعاملی پلیس با دستگاه‌های مسئول در مقابله با گروه‌های تروریستی ۱۳ مؤلفه دارد. بُعد ساختاری مشتمل بر چهار مؤلفه سازمان، منابع، زیرساخت و فرآیند است. بُعد محتوایی مشتمل بر سه مؤلفه فرهنگی، مدیریت و انگیزش است. سه مؤلفه اطلاعات، عملیات و تبادلات در زیر مجموعه بُعد محیطی قرار داشته و بُعد ارکان جهت‌ساز نیز سه مؤلفه راهبرد، سیاست و قانون دارد.

جدول شماره ۱۲. ابعاد و مؤلفه‌ها

مؤلفه	بُعد
فرایند	ساختاری
زیرساخت	
منابع	
سازمان	
فرهنگ	محتوایی
مدیریت	
انگیزش	
اطلاعات	محیطی
عملیات	
تبادلات	
قانون	ارکان جهت‌ساز
سیاست	
راهبرد	

لایه‌ی سوم الگو گویای شاخص‌های شناسایی شده و نمایانگر این است که شاخص‌های تعاملی پلیس با دستگاه‌های مسئول در مقابله با گروه‌های تروریستی شامل ۹۸ شاخص می‌باشد.

تحلیل آماری و تجزیه و تحلیل داده‌ها حاکی از آن است که در مجموع از بین ۹۸ شاخص شناسایی شده، شاخص‌های (۱) تناسب بین فعالیت‌ها، کارکردها، انتظارات و اختیارات سازمانی پلیس، (۲) بهره‌گیری از تجهیزات مناسب، (۳) اشتراک‌گذاری اطلاعات و تبادل به موقع دانش، (۴) در نظر گرفتن خواست‌ها و انتظارات قانونی ذی‌نفعان در فرایند تدوین و تصویب قوانین، (۵) رصد اطلاعاتی و پایش افراد مستعد و مشکوک و اқشار آسیب‌زا توسط پلیس و (۶) ارتقای روحیه و فرهنگ تعاملی و پرهیز از رقابت‌های منفی و موازی، خودمحموری و نادیده انگاشتن زحمات و عملکرد دیگر نهادها؛ به‌ترتیب در اولویت‌های اول تا ششم قرار دارند.

مدل مفهومی تحقیق (مدل نهایی تحقیق)

پیشنهادها

از آنجا که مقابله با گروه های تروریستی در این برهه از زمان از اهمیت فراوانی برخوردار بوده و این مهم جز با هم افزایی، هم پوشانی و تعامل همه جانبه پلیس و سازمان های اطلاعاتی حاصل نمی گردد. لذا براساس نتایج و یافته ها و باتوجه به متغیرهای شناسایی شده در این پژوهش، به منظور کمک به مسئولان و متولیان امر در راه مبارزه با تروریسم، پیشنهادهایی کاربردی به شرح زیر ارائه می گردد:

(۱) تأسیس مرکز مدیریت اطلاعات متمرکز، واحد و کارآمد با حدود اختیارات مناسب و با ضمانت اجرا قانونی مناسب مبتنی بر تعدد نهادهای اطلاعاتی و تفکیک وظایف (اتخاذ رویکرد تمرکزگرایی در مدیریت اطلاعاتی به جای تکررگرایی).

(۲) برقراری تعامل دوسویه / دوطرفه و متوازن بین پلیس با سازمان های مسئول در مقابله با گروه های تروریستی و بالعکس و همچنین تبادل اطلاعات و نتایج بازجویی های متهمین کیس های مرتبط با گروه های تروریستی و اشتراک گذاری اطلاعات و تبادل به-موقع دانش به صورت سامانه یکپارچه تبادل اطلاعات و ایجاد کانال ها و بستریهای ارتباطی و تعاملی روشن، شفاف و امن فیما بین پلیس با سازمان های مسئول.

(۳) بازتعریف و بازنگری حدفاصل و خطوط قرمز فرایند تعامل و ارتباطات بین سازمانی بین پلیس و دستگاه های مسئول در مقابله با گروه های تروریستی و تسهیل فرایندهای ارتباطات بین سازمانی و شفاف نمودن مرزهای فعالیت، خطوط فاصل و شرح وظایف پلیس و سازمان های مسئول و مشخص نمودن حدود اختیارات و وظایف هر کدام از سازمان ها در راستای مقابله با گروه های تروریستی (تقسیم مسئولیت).

(۴) تعیین، تبیین و تشریح دقیق نقش، جایگاه، شرح وظایف و حدود اختیارات پلیس در مقوله مقابله با گروه های تروریستی به صورت شفاف و مشخص بر مبنای ویژگی ها، قابلیت ها و توانمندی های پلیس و بازنگری، اصلاح و مرتفع نمودن موانع قانونی در مسیر تحقق مدیریت یکپارچه و تعامل سازنده و هم افزای پلیس با نهادهای مسئول در راستای مقابله با تروریسم.

- ۵) بازنگری قوانین، مقررات و مصوبات موجود (ابلاغی از سوی شاک، شعام، ستاد کل ن.م و شورای هماهنگی اطلاعات) و اصلاح قوانین و مصوبات مورد اشاره و رفع موارد متناقض و متعارض.
- ۶) ایجاد ضمانت اجرای قانونی با هدف ترجیح امنیت ملی کشور بر نگاه‌های سازمانی و فردی و جلوگیری از هدر رفت ظرفیت‌های جامعه اطلاعاتی (تمرکز بر منافع و امنیت ملی و پرهیز از رقابت‌های منفی و تبلیغاتی، خود محوری و تعصبات سازمانی).

فهرست منابع و مآخذ

الف. منابع فارسی

- پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری. <https://www.leader.ir>
 - اسدی فرد، محمد. (۱۳۹۷). *الگوی مناسب تعاملات اجتماعی پلیس در مدیریت انتظامی پیشگیری از جرم*، رساله دکتری، به راهنمایی حسین ذوالفقاری، دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، دانشکده فرماندهی و ستاد.
 - آذر، عادل؛ زارعی، عظیم؛ الهی، شعبان و رعنائی، حبیب اله. (۱۳۸۶). *طراحی مدلی مبتنی بر شبیه سازی جهت بررسی و تحلیل ارتباطات بین سازمانی*، فصلنامه مدرس علوم انسانی. ویژه‌نامه مدیریت. ۱۴ (۵۵)، ۳۱ - ۵۸. https://mri.modares.ac.ir/article_254.html
 - آذر، عادل؛ زارعی، بهروز و زارعی، عظیم. (۱۳۸۴). *ارائه یک روش برای شبیه سازی ارتباطات بین سازمانی دستگاه‌های دولت*، دومانه علمی - پژوهشی، دانشگاه شاهد، ۱۲ (۱۱)، ۱۹ - ۳۶.
 - https://journals.shahed.ac.ir/article_1936.html
 - اصغری، مهدی؛ زابلی‌زاده، اردشیر و مومنی، اسکندر. (۱۳۹۸). *الگوی تعامل راهبردی فراجا و رسانه ملی*، نشریه مطالعات راهبردی فراجا، ۱۴ (۱۲)، ۱۱۳ - ۱۴۱.
- <https://www.sid.ir/paper/270271/fa>

- باخرزی قزالحصار، سیدمحمد؛ خاکپور، براتعلی؛ خوارزمی، امیدعلی و حبیبی راد، آرزو. (۱۳۹۷). آسیب شناسی تعاملات سازمان‌های مدیریت شهری در برنامه های توسعه کلانشهر مشهد (نمونه موردی: اداره کل راه و شهرسازی، شهرداری و شورای اسلامی شهر)، فصلنامه علمی مدیریت شهری، ۱۳ (۵۳)، ۱۵۹ - ۱۷۶. <https://profdoc.um.ac.ir/paper-abstract-1073342.html>
- جان‌نثار، حمید؛ هاشمی، سید عباس و کربلایی احمد، فاطمه. (۱۳۹۴). بررسی کارآمدی تئوری محدودیت نسبی تدگر در تحلیل پدیده‌ی تروریسم در خاورمیانه، فصلنامه تحقیقات سیاسی بین-المللی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرضا، ۶ (۲۳)، ۹۷ تا ۱۱۵. https://pir.shahreza.iau.ir/article_556662_e979e1c6671f6b82e3de60b6777aab9f.pdf
- حبیب‌زاده ملکی، اصحاب (۱۳۹۰). بررسی عوامل موثر بر سرمایه اجتماعی سازمانی با تاکید بر نقش روابط عمومی و ارائه الگوی مناسب، رساله دکتری رشته علوم ارتباطات، استاد راهنما: دکتر عزت اله سام آرام، دانشکده علوم اجتماعی و علوم ارتباطات، دانشگاه علامه طباطبایی.
- روحی، نبی اله (۱۳۹۴). مبانی اعتقادی تروریسم تکفیری، فصلنامه آفاق امنیت، ۷ (۲۳)، تابستان ۹۴، ۵ - ۳۷. <https://www.magiran.com/paper/1489206>
- رابینز، استیفن پی. (۱۳۹۹). تئوری سازمان (ساختار، طراحی، کاربردها). ترجمه: سید مهدی اعرابی. تهران: نشر صفار.
- زارعی، بهروز و زارعی، عظیم. (۱۳۸۶). پارادایم‌های تئوریک تبیین کننده شکل‌گیری ارتباطات بین سازمانی، تهران، نشر دانش مدیریت.
- زبردست، هادی. (۲۰۰۶). تجارب کلیدی و عوامل موفقیت در همکاری‌های بین سازمانی، ماهنامه تدبیر. ۱۷ (۱۷۲)، ۷۲ - ۸۹. <https://ensani.ir/fa/article/158181>
- عبدی‌نژاد، صالح. (۱۳۹۹). تعامل پلیس با دستگاه قضایی در فرآیند جرم‌یابی و ارائه الگوی مناسب، رساله دکتری، به راهنمایی دکتر داود دعاگویان، دانشگاه علوم انتظامی، تهران، دانشکده فرماندهی و ستاد.
- قیطاسی، حسن رضا و اسدالهی، حسن. (۱۳۹۶). آشنایی با گروه‌های تروریستی (تکفیری و معاند) در مرزهای شرقی کشور، تهران، انتشارات دانشگاه علوم انتظامی امین.
- صداقت‌زادگان، شهناز (۱۳۹۴). مطالعه راهبردی ارتباط همکاری بین سازمانی با فعالیت‌های خدماتی و صنعتی، فصلنامه راهبرد، ۲۴ (۷۵)، ۱۰۹ - ۱۳۷.
- لیتل جان، استیفن. (۱۳۸۴). نظریه های ارتباطات، سید مرتضی نوربخش و سید علی اکبر میرحسینی. تهران، جنگل.

- ملکی، ابوالحسن و حسینی، تیمور. (۱۳۹۷). *ارائه الگوی ارتباطات بین سازمانی پلیس راهور در ایمنی ترافیک*، فصلنامه علوم و فنون نظامی، ۱۴ (۴۵)، پاییز ۱۳۹۷، ۱۴۵ - ۱۶۴.
https://www.qjmst.ir/article_34524.html
- محمود بابویی، محمودرضا؛ ذوالفقاری، حسین؛ رادان، احمدرضا و بیات، بهرام. (۱۴۰۱). *نقش مولفه‌های اطلاعات و امنیت در تعامل مدیریت بحران‌های امنیتی*، فصلنامه علمی امنیت ملی، ۱۲ (۴۶)، ۷ - ۳۲.
<https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/2014102>
- وحید، علیرضا و امیری، میلاد. (۱۳۹۸). *تروریسم قومی در بستر رسانه (مورد کاوی: ضدانقلاب کردی)*، موسسه چاپ و انتشارات دانشگاه اطلاعات و امنیت ملی، معاونت پژوهش و تولید علم.
- هال، ریچارد اچ. (۱۳۹۴). *سازمان: ساختار، فرآیند و راه آوردها*. مترجمان: علی پارسائیان و سید محمد اعرابی. تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
- یوسفی، بهرام (۱۳۷۶). *طراحی و تبیین الگوی تحلیل ارتباطات سازمانی (در سازمان تربیت بدنی)*. رساله دکتری تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشکده علوم انسانی و علوم اداری و مدیریت دانشگاه تهران.

ب. منابع انگلیسی

- Andrew. Rhys & George a. Boyne, Kenneth J. Meier, Laurence J. Toole, Richard M. Walker (2011), *Environmental and Organizational Determinants of External Networking*, American Review of Public Administration, 41(4): 355-374.
<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0275074010382036>
- Doz, Y. L. and Hamel, G. (1998). "*Alliance advantage: The art of creating value through partnering*", Harvard Business School Press, Boston.
- Lorne Sossin (2017), *DESIGNING ADMINISTRATIVE JUSTICE*, Windsor Yearbook of Access to Justice, 34 (1): 23 – 42.
<https://doi.org/10.22329/wyaj.v34i1.5007>
- Witzel, Morgen (2009), *Management History: Text and Cases*, New York: Routledge.